

Команецька В.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Лихова С.Я., д.ю.н., професор

**ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ
ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ:
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ
ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ**

Службові кримінальні правопорушення правоохоронців в умовах поглиблення соціально-політичної та фінансово-економічної кризи в державі становлять загрозу національній безпеці України. Корупційний характер зазначених кримінальних діянь негативно позначається на ефективності національної системи державного управління та функціонуванні окремих органів державної влади. Розслідування службових кримінальних правопорушень не забезпечує очікуваного соціального ефекту, що нівелює всі антикорупційні заходи державного рівня, підриває стабільність і систему правопорядку, захищеність прав, свобод і законних інтересів громадян у нашій державі. Зазначене призводить до легітимізації у свідомості суспільства осучасненої системи споживацького існування залежно від посади й місця в корупційній ієрархії державної влади. Окреслена проблематика зумовлює актуальність здійснення юридично-психологічної та кримінально правової характеристики складу правопорушення та особливості кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу в Україні та закордонний досвід [1, с. 179].

Перевищення службових повноважень – дії особи, які очевидно виходять за межі наданих даній особі прав чи повноважень.

Необхідною складовою об'єктивної сторони досліджуваного кримінального правопорушення є заподіяння істотної шкоди охоронюваним законним правам та інтересам фізичних чи юридичних осіб або держави.

Об'єктом кримінального правопорушення є суспільні відносини, які визначають і регулюють зміст правильного виконання обов'язків правоохоронних органів.

З об'єктивної сторони кримінальне правопорушення може вчинятися у двох формах, першою є перевищення влади, а другою, перевищення службових повноважень, та вагомим є заподіяння істотної шкоди.

Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього кримінального правопорушення є заподіяння істотної шкоди.

Соціальні передумови означеної проблеми (корупційна зараженість

майже всіх гілок влади й владних інститутів, формування в Україні «корупційної культури», коли у свідомості громадян деякі посади асоціюються з можливостями отримання незаконної вигоди тощо) є виразними, проте їх можна подолати. Цього можливо досягти шляхом здійснення науково обґрунтованого інтегративного аналізу феномену перевищення влади посадовою особою правоохоронного органу, як підсумок – створення ефективної системи кримінально-правової кваліфікації цих кримінальних правопорушень і результативного їх розслідування [2].

Оскільки питання є не тільки на регіональному рівні, а на міжнародному, через те що дані кримінальні правопорушення є системними та вважаю що окремо слід виділити рішення ЄСПЛ у справі «Харченко проти України», в якому порушення вимог ст. 3 Конвенції встановлено у зв'язку з неналежними матеріально-побутовими умовами тримання осіб під вартою через те, що камери, в яких заявник тримався в Київському СІЗО, були переповненими та не мали належної вентиляційної системи. Порушення даного виду є системними, проте порушення вимог ст. 3 Конвенції у таких випадках не має прямого відношення до впливу на процес збирання або ж перевірки доказів у кримінальному судочинстві [3].

І наприкінці хочу зазначити, що, на моє переконання, найважливіший аспект даного питання полягає в тому, що при вчиненні кримінальних правопорушень з перевищення службових повноважень працівником правоохоронних органів, суб'єкт кримінального правопорушення діє з прямим умислом і знає, що вчиняє неправомірні дії, оскільки володіє знаннями чинного законодавства України, притягнення до кримінальної відповідальності і за зловживання владою, і за перевищення влади або службових повноважень пов'язане з установленням безпосереднього зв'язку між службовим становищем, компетенцією службової особи, змістом і обсягом наданих повноважень та їх використанням для вчинення кримінального правопорушення. У будь-якому випадку службова особа усвідомлює, що використовує службове становище всупереч інтересам служби, хоча при перевищенні влади вона усвідомлює явний вихід за межі наданих повноважень, що і визначає специфіку цього кримінального правопорушення, та виокремлення законодавцем деяких спеціальних видів перевищення влади або службового становища зі складу зловживання владою або службовим становищем [4].

Література

1. Дячків О. Зловживання службовими повноваженнями: суспільна небезпечність і кримінальна відповідальність. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 179–185.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України в ред. від 13 квіт. 2022 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL:

https://protocol.ua/ua/kriminalniy_kodeks_ukraini_stattya_365/

3. Справа «Харченко проти України». Заява № 40107/02. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_662#Text

4. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 трав. 2008 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>

УДК 343.31(043.2)

Криворука О.С., Рубан К.О., здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна
Науковий керівник: Степаненко О.В., к.ю.н., доцент

ОГЛЯД ЗМІН ДО СТАТТІ 113 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ «ДИВЕРСІЯ»

Дане дослідження зумовлене необхідністю огляду законодавства, що зазнає динамічних та послідовних змін в умовах воєнного стану на території України. Зміни та доповнення ряду статей Кримінального кодексу України (далі – Кодекс) є відображенням того, що політичні процеси в державі та суспільстві обов'язково тягнуть за собою необхідність приведення у відповідність до нових реалій і законодавчої бази. Аналізуючи тенденцію таких законодавчих змін, можна прийти до висновку, що логіка законодавця спрямована як на декриміналізацію окремих діянь (Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану»), так і на встановлення більш жорсткого покарання ніж уже передбачене Кодексом (Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану»).

Метою такого підходу однозначно є забезпечення та посилення захисту держави від протиправних посягань, що в умовах воєнного стану становлять для неї значну шкоду, адже національна безпека в такі часи є пріоритетним завданням. Саме тому в контексті появи Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» актуальним та корисним є розглянути статтю 113 «Диверсія».

У розумінні Кодексу диверсія – це вчинення з метою ослаблення